

Vergaderjaar 1992–1993

23 008

Nieuwe bepalingen inzake identificatie van cliënten bij financiële dienstverlening (Wet identificatie bij financiële dienstverlening 1993)

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 6 mei 1993

De vaste Commissie voor Financiën¹, belast met het voorbereidend onderzoek naar dit wetsvoorstel, heeft de eer van haar voorlopige bevestigingen als volgt verslag uit te brengen.

Algemene toelichting

De leden van de fracties van het CDA en van de SGP hadden met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel.

De leden van de fractie van de PvdA konden in grote lijnen instemmen met het voorliggende wetsvoorstel dat naast de Wet melding ongebruikelijke transacties invulling geeft aan de EG-richtlijn inzake witwassen.

Zij constateerden dat deze wet een ruimere doelstelling kent dan de wet van 1988, waar slechts het fiscale doel voor ogen stond. Nu wordt een breder doel beoogd, nl. de voorkoming en bestrijding van witwassen van geld uit criminele activiteiten. Deze leden waren het hier mee eens.

Zij vroegen waar het huidige instrumentarium tekort schiet.

Zij stemden in met de uitbreiding van de werking van de wet naar verzekeringsmaatschappijen, maar waren tevens voorstander van uitbreiding naar wisselkantoren en creditcardmaatschappijen.

De leden van de VVD-fractie hadden goede nota genomen van het onderhavige wetsvoorstel en constateerden dat de lid-staten de verplichting op zich hebben genomen vóór 1 januari 1993 de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking te doen treden. De leden van de VVD-fractie vroegen waarom de regering niet tijdig gevolg heeft gegeven aan deze dwingende bepaling.

Met belangstelling hadden de leden van de D66-fractie van het onderhavige wetsvoorstel kennisgenomen.

Dit wetsvoorstel completeert het wetsvoorstel melding ongebruikelijke transacties. Als gevolg van het wetsvoorstel zal het verlenen van een aantal met name genoemde diensten worden verboden wanneer niet eerst de identificatie van de cliënt op de voorgeschreven wijze is vastgesteld. Bovendien moeten de identiteit en de transactie worden

¹ Samenstelling:

Leden: Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), voorzitter, Paulis (CDA), Van Rey (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), G. H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), ondervoorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), A. de Jong (PvdA), Kersten (PvdA), Van Heemst (PvdA) en R. van Middelkoop (PvdA).

Plv. leden: Leers (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Van Hoof (VVD), Schoots (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Ramlal (CDA), Van der Hoeven (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), vacature PvdA, Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF) en Van Nieuwenhoven (PvdA).

vastgelegd en gedurende tenminste vijf jaar worden bewaard. Tot op heden lag het accent op het tegengaan van fiscale fraude. De leden van de D66-fractie ondersteunden de voorgestelde uitbreiding tot de levensverzekeringstak om te kunnen tegengaan dat ook deze branche misbruikt wordt voor het witwassen van door criminele activiteiten verkregen gelden.

De leden van de GPV-fractie hadden met instemming kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Ook zij waren onder de indruk van de berichten over toenemende criminele activiteiten in ons land en over de mogelijkheden via criminaliteit verworven geldmiddelen in het legale circuit te doen verdwijnen. Door middel van een algemeen-verbindend verklaarde code bij de bankinstelling wordt nu al gevraagd naar een identificatie. Deze code had kunnen worden aangescherpt, maar EG-recht dwong tot een wettelijke regeling. Wat is naar het oordeel van de regering de meerwaarde van een wettelijke regeling boven een sluitende code?

Naarmate de eisen aan identificatie scherper worden zal er meer de neiging zijn om uit te wijken naar gebieden met een milder regime of gebruik te gaan maken van vervalste identificatiepapieren. Welke mogelijkheden zijn er uit te wijken naar gebieden met mildere regimes? Hanteren de met de EG geassocieerde landen dezelfde richtlijnen? De leden van de GPV-fractie merkten op dat de voorgestelde wettelijke regeling staat of valt met de bereidheid van de betrokken instellingen de regeling loyaal uit te voeren. Immers de overheid heeft toch niet of nauwelijks mogelijkheden de handhaving van de regeling af te dwingen? Het contact tussen een financiële instelling en een cliënt zal toch altijd in de beslotenheid plaatsvinden?

Het lid van de RPF-fractie had met belangstelling van het onderhavige wetsvoorstel kennisgenomen, dat strekt tot vervanging van de Wet Identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening en een gedeeltelijke uitvoering van de richtlijn van de Raad van de EG van 10 juni 1991. Dit lid steunde het wetsvoorstel, hoewel naar zijn mening de effectiviteit af zal hangen van de verbetering van het vervolgingsbeleid en vervolgingsmogelijkheden. Waarom is hier sprake van een slechts gedeeltelijke implementatie van de bovengenoemde EG-richtlijn?

Hij had begrepen dat dit voorstel een samenhang vertoont met het wetsvoorstel 23 009 (Wet ongebruikelijke melding transacties) in die zin dat de overheid meer greep poogt te krijgen op het zogenaamd witwassen van geld. Hij vroeg naar een nadere onderbouwing om twee afzonderlijke wetsvoorstellen in te dienen. Verder was voor hem onduidelijk wat de gevolgen zullen zijn van de intrekking Wet Identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening voor de Wet op de Spaarbewijzen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Eerste lid, onder a

De leden van de fractie van de PvdA verzochten om wisselkantoren en creditcardmaatschappijen toe te voegen aan de genoemde instellingen, of door deze onder te brengen in de Wet Toezichtkredietwezen. Dit laatste had uiteindelijk hun voorkeur.

Het was de leden van de D66-fractie opgevallen dat in het wetsvoorstel het wisselen van guldens en vreemde valuta ontbreekt. In het wetsvoorstel melding ongebruikelijke transacties is deze dienst – na tussenkomst van de Raad van State – wel opgenomen. Wel wordt in de

memorie van toelichting opgemerkt dat de lijst met financiële instellingen mogelijk kan worden uitgebreid met wisselkantoren. Kan de regering aangeven wat hiervan de reden is? Waarom heeft de regering niet de voorkeur gegeven aan een gelijkschakeling met het wetsvoorstel melding ongebruikelijke transacties?

De leden van de GPV-fractie merkten op dat ten aanzien van zowel de omschrijving van wat een financiële instelling is, als wat een financiële dienst is, delegatie mogelijk wordt gemaakt. Beide zijn centrale begrippen in het wetsvoorstel. Zijn beide begrippen niet reeds zodanig duidelijk omschreven in dit artikel dat delegatie niet meer nodig hoeft te worden geacht?

Het viel het lid van de RPF-fractie op dat in artikel 1 de zelfstandige wisselkantoren (die niet een onderdeel van een bank zijn) niet worden begrepen onder de categorie financiële instellingen. Hij was van mening dat het beter zou zijn dat de identificatieplicht zou dienen te gelden voor een ieder die beroeps- en bedrijfsmatig een financiële dienst verleent.

Eerste lid, onder b

De definitie van «financiële dienst» komt nagenoeg overeen met die uit het wetsvoorstel melding ongebruikelijke transacties en betekent een uitbreiding ten opzichte van de huidige wetgeving met onder meer levensverzekeringsovereenkomsten, aldus de leden van de fractie van D66. Wordt hierbij voldoende aangesloten bij het fiscale begrip levensverzekeringsovereenkomst en vallen onder het begrip levensverzekeringsovereenkomst bijvoorbeeld ook gemengde verzekeringen en fractieverzekeringen?

Volgens het voorgestelde artikel 1, eerste lid, sub b, onder 6, wordt onder financiële dienst mede verstaan het uit hoofde van een levensverzekeringsovereenkomst doen van een uitkering, welke meer bedraagt dan een door de Minister van Financiën te bepalen bedrag. Hierdoor wordt de identiteitsvaststelling van de begunstigde onder de werkingssfeer van het wetsvoorstel gebracht. Volgens de EEG-Richtlijn van 10 juni 1991 (91/308/EEG) is dit echter niet verplicht. Het Verbond van Verzekeraars pleit er uit praktische overwegingen voor dat geen identificatie – voor zover nodig indien het voorgestelde artikel 4 niet van toepassing is – plaatsvindt bij periodieke uitkeringen, uitkeringen ten gevolge van het overlijden van de verzekerde en bij uitkeringen bij in leven zijn van de verzekerde op de einddatum van de verzekering beneden de drempel van f 40 000. Hoe oordeelt de regering over deze suggestie?

De leden van de GPV-fractie hadden begrepen dat het levensverzekeringsbedrijf voornamelijk uit preventieve overwegingen onder de werkingssfeer van het wetsvoorstel is gebracht. Tot nog toe zou er weinig bekend zijn van witwasactiviteiten via het levensverzekeringsbedrijf. Zal dat ook in de toekomst niet een weinig voorkomend verschijnsel zijn, omdat bij de orde van grootte waarvan in de onderhavige gevallen sprake is, altijd een medische keuring aan de orde is? Zal dat in de praktijk geen rem betekenen? Deze leden konden zich wel voorstellen dat het vervagen van het onderscheid tussen het bankbedrijf en het verzekeringsbedrijf een argument is om ook het verzekeringsbedrijf onder de werkingssfeer van deze wet te brengen, maar dit argument hadden zij merkwaardig genoeg niet aangetroffen in de memorie van toelichting.

Ten aanzien van het begrip «cliënt» was voor het lid van de RPF-fractie onduidelijk of en in hoeverre dit begrip van toepassing is op gevallen van vertegenwoordiging.

Tweede lid

De leden van de SGP-fractie deelden de visie van de Raad van State dat de Minister van Justitie dient te worden betrokken bij het vaststellen van het bedrag waarboven identificatie bij de betreffende transactie verplicht is. Het leek hun consistent om dit ook in de wet op te nemen.

Artikel 2

De leden van de CDA-fractie hadden de indruk dat een niet naleven van de identificatieregels van het wetsvoorstel geen nietigheid van de desbetreffende transactie zou hebben en vroegen om een bevestiging daarvan.

De leden van de PvdA-fractie vroegen commentaar op de suggestie van de NVB om *bancaire direct writers* op dezelfde manier de mogelijkheid te geven tot afgeleide identificatie als in artikel 4, tweede lid, is geschied voor *direct writers* in de verzekeringsbranche.

Zij vroegen een voorbeeld van gevallen, zoals bedoeld in het tweede lid, onder a.

De leden van de VVD-fractie vroegen hoe moet worden gehandeld, indien de rekening ten name van meerdere personen wordt gesteld. Is identificatie van één van de rekeninghouders voldoende of moet iedere rekeninghouder aan de legitimatieplicht voldoen? Indien dit het geval is, schept dat dan geen ernstige belemmering ten aanzien van de dienstverlenende functie bij het openen van rekeningen, zo vroegen zij.

Deze leden refereerden aan de bezwaren van de Robeco-groep (kenmerk FIN-93-104). De Robeco-groep kent evenals andere «direct writers» geen balie en geen kasverkeer. Identiteitsvaststelling via een paspoort, rijbewijs of ander geldig document is derhalve niet mogelijk. De thans in het wetsvoorstel opgenomen vrijstellingen bieden geen uitkomst voor «direct writers», tenzij de vrijstelling met betrekking tot de handel in effecten van toepassing zou zijn. In dat geval resteert echter het probleem van Roparco-stortingen, nu het hierbij om zuivere geldstortingen gaat. Heeft aanname van het wetsvoorstel in ongewijzigde vorm niet tot gevolg dat het onmogelijk wordt een rekening aan te houden bij de Robeco Groep en andere «direct writers»? Zou een vorm van afgeleide identificatie en het opnemen van een vrijstellingsbepaling dit probleem kunnen oplossen? Wat vindt de regering daarvan? Hoe denkt de regering het geschetste probleem anders te ondervangen?

De leden van de SGP-fractie vroegen de regering, in te gaan op de consequenties van het wetsvoorstel voor zogeheten *direct writers* zoals de Robeco Groep.

Het lid van de RPF-fractie had begrepen dat de vaststelling van de identiteit dient te gebeuren voordat een dienst wordt verleend. Hoe moet er echter worden gehandeld als de rekening ten name van meerdere personen wordt gesteld?

De leden van de CDA-fractie maakten zich zorgen over de identificatieplicht van buitenlandse rechtspersonen. Deze leden zouden dan ook gaarne een nadere toelichting ontvangen over wat de notaris in situaties als bedoeld in artikel 3, derde lid zou kunnen doen.

Deze leden vroegen of het niet mogelijk is dat een natuurlijk persoon die lid is van een orde of vereniging met een voldoende tuchtrechtspraak als gemachtigde kan optreden en de transactie kan vervullen, zonder dat de identiteit van het door deze vertegenwoordigend lichaam moet worden vastgesteld.

De leden van de CDA-fractie hadden geconstateerd dat het Verbond van Verzekeraars geen «richtlijn grond» aanwezig acht voor de identificatievaststelling van de begunstigde (Brief d.d. 16 maart 1993).

Deze leden waren van oordeel dat de wetgeving op dit punt voortvloeit uit het gestelde ex artikel 3, tweede lid, van de richtlijn. Zij vroegen de regering of dit oordeel juist is.

De leden van de PvdA-fractie zagen enig verschil tussen de in deze wet aangegeven lijst van legitimatiebewijzen en die uit de Wet op de Identificatieplicht (22 694). Met name het rijbewijs, dat daar ook door hen ter discussie is gesteld geldt hier wel als wettelijk identificatiebewijs. Waarom handhaaft de regering dit verschil?

Zij lazen ook uit de reactie van de NVB dat nu met een beperkter aantal legitimatiebewijzen kan worden gewerkt dan tot nu toe gebruikelijk. Zij deelden de wens van de banken dat fraude zoveel mogelijk moet worden voorkomen, maar hadden tevens de vraag of er voldoende fraudebestendige legitimatiemogelijkheden zijn.

Zij wezen ook op de problemen die voor bepaalde categorieën gebruikers zullen rijzen, zoals ouderen en jonge kinderen, die meestal niet over een identificatiebewijs zullen beschikken en voor kleine spaarbedragen dan relatief grote kosten moeten maken.

Zij vroegen of het waar is dat bestaande cliënten bij het van kracht worden van deze wet zich allen eenmalig moeten identificeren ook al zijn ze reeds tientallen jaren bij dezelfde bank. Bestaat de mogelijkheid van een overgangsbepaling, die kleine spaarders daarvan vrijwaart?

Ook het bekende fenomeen van opa die voor de pasgeboren baby een rekening opent en vanzelf voor die baby geen identificatiebewijs heeft, dat overigens zeer snel niet meer zou kloppen, levert in de praktijk problemen op bij doelgroepen die niet beoogd worden met dit wetsvoorstel. Zij vroegen of de regering een oplossing ziet voor deze praktische problemen.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen of het toegestaan is in de EG slechts Nederlandse rijbewijzen als identificatiebewijs aan te geven en geen andere rijbewijzen uit de EG-lidstaten.

Zij gingen ervan uit dat het toekomstige VNG-document toegevoegd zal worden.

De identificatie van buitenlandse rechtspersonen via notariële aktes roept nog wel enige vragen op. Zij vroegen commentaar op de opmerkingen van de NVB bij het tweede en het derde lid.

Het aantal legitimatiebewijzen is ten opzichte van de thans geldende regeling beperkt, zo zeiden de leden van de VVD-fractie. Dit is begrijpelijk met het oog op de fraudegevoeligheid van de documenten. Voor bepaalde situaties biedt het voorstel echter geen oplossing. Te denken valt aan een ieder die niet in het bezit is van de door de wet verlangde identiteitsbewijzen. Jeugdigen die op het paspoort van hun ouders staan zullen in ieder geval een identiteitsbewijs moeten aanschaffen, indien zij inmiddels handelingsbekwaam zijn. Datzelfde geldt voor volwassenen

zonder paspoort, rijbewijs of enig ander geldig legitimatiemiddel. Ook *ouderen zonder paspoort of rijbewijs* zullen een nieuw identiteitsbewijs aan moeten schaffen, omdat de 65+ Pas niet voldoet. Zal de identificatie met genoemde documenten bij zelfs eenvoudige financiële handelingen geen afbreuk doen aan deze dienstverlening? Hoe verloopt de identificatieprocedure in het geval van een grootvader, die een rekening opent voor een van zijn handelingsonbekwame kleinkinderen?

De te accepteren identiteitsbewijzen worden eenduidig aangegeven. Dat neemt niet weg dat sommige documenten in de praktijk sterk fraudegevoelig zijn gebleken, zoals reisdocumenten voor vreemdelingen die bovendien decentraal worden afgegeven. De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering voornemens is om de sterke fraudegevoeligheid van bepaalde documenten te minimaliseren. Welke oplossingen heeft de regering daarbij voor ogen? Zal het VNG-bewijs als legitimatiebewijs worden aangewezen?

De identificatie is alleen effectief als het legitimatiebewijs niet vervalsbaar is. Heeft de «echte» crimineel niet altijd voldoende geld om aan een goed vervalst legitimatiebewijs te komen? Zit daar niet een groot «gat»?

Voor rechtspersonen gevestigd buiten de EG-lidstaten moet de identiteit blijken uit een door een Nederlandse notaris of een daarmee vergelijkbare persoon opgestelde akte. De leden van de VVD-fractie vroegen of dit altijd mogelijk is en of door deze bepaling geen belemmering wordt geschapen ten aanzien van de te verrichten financiële dienst. Is het niet mogelijk of wenselijk om af te kunnen gaan op een notariële akte of een daarmee vergelijkbaar document dat door een in de betreffende buitenlandse staat gevestigde notaris of een daarmee vergelijkbare persoon is opgemaakt?

Op grond van het voorgestelde derde lid van artikel 3 geldt dat de identiteit van een buiten de EG-lidstaten gevestigde rechtspersoon moet blijken uit een door een Nederlandse notaris opgestelde akte, aldus de leden van de D66-fractie. Hierbij rijst de vraag of een in Nederland gevestigde notaris geacht moet worden zo'n akte op te kunnen stellen. Waarom geldt hier niet het principe dat mag worden afgegaan op een door een in die staat gevestigde notaris of een daarmee vergelijkbare persoon? Indien bekend is dat in bepaalde staten het instituut van notaris of een daarmee vergelijkbare persoon geen of onvoldoende waarborgen biedt met betrekking tot de betrouwbaarheid, zou overwogen kunnen worden dat de minister van Financiën die staten aanwijst waarvan bekend is dat er sprake is van een goed functionerend en betrouwbaar notariaat. Financiële instellingen zouden dan in ieder geval moeten kunnen afgaan op notariële akten die afkomstig zijn uit die door de minister aangewezen staten. Kan de regering nader op dit voorstel ingaan?

De leden van de SGP-fractie vroegen of de regering met hen eens is dat het voor de duidelijkheid voor het personeel van de financiële instellingen wenselijk is dat het aantal identiteitsdocumenten zo beperkt mogelijk blijft. Zij vroegen voor wat voor andere documenten dan de zogenaamde VNG-kaart de in artikel 3, eerste lid, onderdeel d, bedoelde bevoegdheid van de minister nodig kan zijn. Zij vroegen verder of, nu er tussen VNG en regering overeenstemming is over integratie van de VNG-kaart en de Europese reis-/identiteitskaart en de officiële aanwijzing van de VNG-kaart als identiteitsdocument op grond van de toekomstige Wet op de identificatieplicht nog behoefte is aan de bevoegdheid bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel d, van het onderhavige wetsvoorstel.

De leden van de GPV-fractie vroegen waarom het nodig wordt geacht dat een Nederlandse rechtspersoon die niet is ingeschreven bij een Kamer van Koophandel zich dient te identificeren met een notariële akte. Geldt dit ook voor een bestuurder van een vereniging of voor een vertegenwoordiger van bijvoorbeeld een kerkelijke gemeente? Waarom kan een buitenlands rechtspersoon niet volstaan met een uittreksel uit het handelsregister van zijn land van vestiging en wordt voor hem ook een notariële verklaring verlangd?

Hoe beoordeelt de regering de kans dat in ons land gebruik gemaakt gaat worden van vervalste identificatiepapieren? Het zogenaamde fraudebestendige paspoort heeft nog altijd het levenslicht niet mogen aanschouwen. De identificatiepapieren van toegelaten vreemdelingen zijn ook verre van fraudebestendig, zo is inmiddels al meer dan genoegzaam aangetoond. Welke initiatieven zullen op de korte termijn worden genomen om Nederlandse identificatiepapieren minder aantrekkelijk te maken voor mogelijk misbruik?

De leden van de GPV-fractie vroegen of de inmiddels door de VNG ontwikkelde kaart ook kan worden gerekend tot de toegelaten identiteitspapieren. Zullen jongeren die geen eigen identiteitsbewijs hebben geheel verstoken zijn van de mogelijkheid zaken te doen met een financiële instelling, of zullen zij gebruik kunnen maken van het paspoort van één van hun ouders als ze daarop staan bijgeschreven?

In artikel 3, eerste lid, wordt toegestaan dat bankcliënten zich identificeren met een geldig rijbewijs en andere documenten. Het lid van de RPF-fractie vroeg om een verduidelijking van de laatste groep. Op welke documenten wordt met name gedoeld? Het wetsvoorstel lijkt geen oplossing te geven voor de situatie, waarin de klant niet beschikt over de in dit artikel vermelde documenten. Te denken valt hierbij aan (jeugdige) personen, die niet over een paspoort of rijbewijs beschikken. Hij had begrepen dat de EG-richtlijn de mogelijkheid openlaat tot «legitimatie door overlegging van bewijsstukken». In hoeverre zal in ons land door de regering ook van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt?

In artikel 3, tweede lid, wordt gesproken van een Nederlandse notaris. Het lid van de RPF-fractie meende dat beter kan worden gesproken over: een in Nederland als zodanig gevestigde notaris.

Artikel 4

De leden van de CDA-fractie vroegen een reactie van de regering terzake van de opmerking van het Verbond van Verzekeraars (in reeds genoemde brief d.d. 16 maart jongstleden) inzake van de toepassing van artikel 4, tweede en derde lid.

Geeft dit artikel de mogelijkheid voor direct writers zoals bijvoorbeeld Roparco om via deze weg identificatieproblemen te voorkomen, zo vroegen de leden van de PvdA-fractie.

Wat zijn de eventuele civiel- en strafrechtelijke gevolgen voor de financiële instellingen, indien achteraf blijkt dat zij – te goeder trouw – op grond van bijvoorbeeld vervalste identiteitspapieren een financiële dienst hebben verleend, zo vroegen de leden van de VVD-fractie.

Aan de identificatievaststelling is voldaan, zo merkten de leden van de D66-fractie op, indien de eerste premiebetaling wordt gedaan ten laste van een rekening van de cliënt dan wel indien de uitkering uit hoofde van een levensverzekeringsovereenkomst wordt betaald ten gunste van een rekening van de cliënt bij een financiële instelling zoals is bedoeld in het voorgestelde eerste lid van artikel 1, onderdeel a, onder 1 en 2.

Kan de regering aangeven waarom hieraan tevens niet de tussenpersoon zoals is bedoeld in artikel 1, onder b, van de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf is toegevoegd? Immers de premiebetaling en het betalen van de uitkering verlopen vaak via deze tussenpersonen. Bovendien kent artikel 14 Wet Assurantiebemiddelingsbedrijf aan de tussenpersoon uitdrukkelijk het recht van premie-incasso toe. Er zijn in Nederland een aantal financiële instellingen als direct writer werkzaam. Deze instellingen kennen geen kasverkeer. Identiteitsvaststelling via een paspoort, rijbewijs of een ander document is dan niet mogelijk. De identificatie bij dit soort instellingen geschiedt via een op naam van de cliënt gestelde rekening bij een andere kredietinstelling in Nederland. Bij de opening van een rekening bij een direct writer is de cliënt gehouden een dergelijke rekening op te geven. De in het wetsvoorstel opgenomen vrijstellingen bieden naar het oordeel van de leden van de D66-fractie geen uitkomst voor deze direct writers, tenzij de vrijstelling met betrekking tot de handel in effecten van toepassing is. In dat geval resteert er bij zogenaamde Roparco-stortingen nog een probleem, omdat het hierbij om een zuivere geldvordering gaat. Het wetsvoorstel kan derhalve tot gevolg hebben dat het niet meer mogelijk is een rekening bij deze instellingen aan te houden. De leden van de D66-fractie zouden gaarne van de regering vernemen hoe zij dit probleem denkt op te lossen.

Van de zijde van de Robeco Groep is voorgesteld om evenals voor levensverzekeringen ook hier een vorm van afgeleide identificatie toe te passen. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan een vrijstellingsbepaling, waarvoor voor het openen van een rekening aan de verplichting tot identiteitsvaststelling ook is voldaan, indien de eerste storting op die rekening afkomstig is van een rekening van de cliënt bij een financiële instelling als is bedoeld in het voorgestelde artikel 1, eerste lid, sub a, onder 1. Hoe oordeelt de regering over deze oplossing?

Ondere andere in artikel 4, vierde lid, wordt de mogelijkheid van een aanwijzing door de minister van een bepaalde staat opengelaten. Gebeurt zo'n aanwijzing op basis van wederkerigheid, zo vroeg het lid van de RPF-fractie. Hoe bij voorbeeld te oordelen over Luxemburg en andere landen met een financieel aantrekkelijk klimaat en die een strikt bankgeheim hanteren? In dit kader informeerde hij welke andere EG-lidstaten reeds de EG-richtlijn inzake het wiswassen hebben geïmplementeerd.

Artikel 5

De leden van de VVD-fractie vroegen wat de rechtsgevolgen zijn bij te goeder trouw verrichte identiteitsvaststelling bij vertegenwoordiging. In de memorie van toelichting wordt gesteld dat «als er geen gegronde redenen bestaan om aan het antwoord van de betrokkene te twijfelen, heeft de instelling aan haar plicht voldaan.» Wat wordt verstaan onder «gegronde redenen»? Komt dit in de praktijk niet neer op (terecht of onterecht) diepgravend onderzoek, omdat er anders aansprakelijkheid bestaat?

Op grond van het voorgestelde eerste lid van artikel 5 geldt dat de identiteit van de natuurlijke persoon die namens een cliënt of namens een vertegenwoordiger bij een financiële instelling verschijnt, door haar wordt vastgesteld voordat zij de financiële dienst verleent, zo zeiden de leden van de D66-fractie. Kan de regering aangeven wat de rechtsgevolgen zijn van het verlenen van een financiële dienst als eerst achteraf blijkt dat de vaststelling – per vergissing – niet op de bij het wetsvoorstel voorgeschreven wijze heeft plaatsgevonden, of eerst achteraf blijkt dat

omtrent de identiteit van de cliënt twijfels zijn gerezen die niet kunnen worden opgehelderd, of eerst achteraf blijkt dat de identiteitspapieren vervalst zijn? Is de financiële dienst dan nietig?

De leden van de SGP-fractie hadden geconstateerd dat aan de financiële instellingen een aantal verplichtingen tot nader onderzoek worden opgelegd. Zij gingen met name in op de in artikel 5, vierde lid, bedoelde verplichting om «redelijke maatregelen» te treffen om de identiteit van de opdrachtgever te achterhalen. Zij vroegen in hoeverre deze verplichting redelijk is. Betekent het niet kunnen voldoen aan deze verplichting dat de financiële dienst niet verleend mag worden? Is daar overeenstemming over met de financiële instellingen? Overigens hadden deze leden geconstateerd dat een van de «objectieve criteria» die zullen worden gehanteerd om vast te stellen of sprake is van een «ongebruikelijke transactie» in de zin van het voorstel van Wet melding ongebruikelijke transacties is het niet kunnen vaststellen van de identiteit. Dat wetsvoorstel lijkt er van uit te gaan dat de dienstverlening wel plaats kan hebben. Deze leden vroegen hoe een en ander zich tot elkaar verhoudt.

Ook de assurantietussenpersonen zullen met deze wet te maken krijgen. Als een identificatie heeft plaatsgevonden door een tussenpersoon en de verzekeringsmaatschappij gaat af op deze gegevens, wie is aansprakelijk voor het geval er een niet zorgvuldige of zelfs valse identificatie heeft plaatsgevonden, zo vroegen de leden van de GPV-fractie.

Artikel 7

De leden van de VVD-fractie vroegen of het in bewaring nemen van de voorgeschreven gegevens nog aan voorwaarden is gebonden. Is de zinsnede van artikel 6 met betrekking tot de vaststelling van gegevens «op zodanige wijze dat deze toegankelijk zijn» ook voor het in bewaring nemen? Is het de bedoeling dat de gegevens op papier worden bewaard of is een geautomatiseerd bestand voldoende?

Krachtens het wetsvoorstel moeten financiële instellingen zorgen voor de bewaring van afschriften van of verwijzingen naar de stukken op grond waarvan identificatie van hun cliënten heeft plaatsgevonden. In artikel 7 van het wetsvoorstel wordt nu bepaald dat de financiële instelling verplicht is bedoelde gegevens te bewaren gedurende vijf jaar na het beëindigen van de overeenkomst op grond waarvan de financiële dienst is verleend. Moeten deze «papieren» gegevens daadwerkelijk worden bewaard of mogen deze gegevens ook worden opgeslagen op «andere» gegevensdragers en daarna worden vernietigd zoals in wetsvoorstel 23 024 (Wijziging van het Burgerlijk Wetboek etc. inzake het voeren van een administratie) het geval is, zo vroegen de leden van de D66-fractie.

Artikel 8

Het voorgestelde artikel 8 bepaalt dat het de financiële instelling verboden is een financiële dienst te verlenen indien de identiteit van de cliënt niet op de door het wetsvoorstel voorgeschreven wijze is vastgesteld. Kan de regering tevens aangeven wat civielrechtelijk de gevolgen zijn indien desondanks toch een financiële dienst is verleend, zo vroegen de leden van de D66-fractie.

De leden van de GPV-fractie vroegen of dit artikel niet overbodig is gelet op het feit dat in artikel 2 de identificatieplicht al is opgelegd.

De voorzitter van de commissie,
Linschoten

De griffier van de commissie,
Hommes